

SELETUSKIRI

Ülevaade ja Eesti seisukohad Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 20. juuni 2025. aasta kohtumisel. Ülevaade eurorühma 19. juuni 2025 aasta kohtumise teemadest.

Eurorühma kohtumisel on põhiteema Bulgaaria võimalik liitumine euroalaga 1.01.2026. Nõukogu otsus valmistatakse ette euroala ministrite ringis konvergenstiaruande põhjal, mille tulemusena euroala liikmesriigid võtavad seisukoha Bulgaaria liitumise kohta. Ministrid saavad ülevaate euroala riikide valitsussektori eelarvete arengutest ja Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) artikkel IV all euroalal poliitikate kohta antud soovitude ülevaatest. Laiendatud koosseisule tehakse ülevaade digieuro ettevalmistustöödest (komisjon ja keskpang) ning sisemistest barjääridest, mis mõjutavad konkurentsivõimet (IMF).

ECOFINi põhiteema on Euroopa poolaasta 2025 kevadpakett, mis sisaldab riigipõhiseid soovitusi ja liikmesriikide potentsiaalsete makromajanduslike tasakaalustamatuste põhjalike analüüside tulemusi. Ministritele esitatakse tolliliidu reformi eduaruanne. Tavapäraselt on päevakorras Venemaa Ukraina vastase täiemahulise agressiooni finants- ja majandusmõjud ning konkurentsivõime ja ettevõtluse soodustamise teemad. Viimase rõhuasetus on seekord energiahindadel.

Lisaks eurorühmale ja nõukogu istungile korraldab eesistuja ministrite mitteametliku õhtusöögi, millel arutatakse Ukraina teemasid.

Seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (priit.potisepp@fin.ee) ja kooskõlastanud sama osakonna juhataja Martin Pöder (martin.poder@fin.ee) ning rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross (marten.ross@fin.ee).

Eestit esindab eurorühmas ning ECOFINis rahandusminister Jürgen Ligi. Samadel päevadel toimuvad ka Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) ja Euroopa Investeerimispanka (EIB) aastakoosolekud.

Eurorühm

Euroala ministrid arutavad konvergenstiaruannete alusel Bulgaaria euroalaga liitumiskriteeriumite täitmist ja vahetuskursi arenguid konvergenstinäitajate kontekstis. Eurorühma arutelu loob eeldused euroala liikmesriikide soovitude heakskiitmiseks järgmisel päeval toimuval ECOFINis euro kasutuselevõtu kohta Bulgaarias 1. jaanuaril 2026.

Ministrid saavad ülevaate euroala riikide valitsussektori eelarvete arengutest ja Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) artikkel IV all euroala poliitikate kohta antud soovitude ülevaatest.

Laiendatud koosseisus kohtumisel saavad ministrid komisjonilt ja Euroopa Keskpangalt ülevaate digieuro kasutuselevõtu ettevalmistustöödest. IMF teeb ettekande ühtse turu sisemistest barjääridest, mis mõjutavad konkurentsivõimet.

Euroopa Liidu majandus- ja rahandusasjade nõukogu (ECOFIN)

1. Tolliliidu reformipakett. Ühenduse määrus, mis loob tollikoodeksi ja Euroopa Liidu tolliasutuse

- Eduaruanne

Komisjon esitas kaasseadusandjatele EL tolliliidu reformi eelnõu kevadel 2023. Tegemist on seni kõige ambitsioonikama ja suuremamahulise tolliliidu reformiga. EL Tolliameti ja selle andmekeskuse loomine on olnud Eesti jaoks oluline teema ning läbirääkimiste käigus oleme rõhutanud, et eelnõuga ei tohi halvendada liikmesriikide tolliasutuste koostöövõimalusi teiste järelevalve- ja õiguskaitseasutustega ega kitsendada EL Tolliandmekeskuses töödeldavate tolliandmete jagamise võimalusi võrreldes kehtiva korraga. ELi Tolliandmekeskuse rakendumisel peavad liikmesriikide IT-kulud alanema ja riskijuhtimise kvaliteet paranema.

Seletuskirja koostamise ajaks ei olnud nõukogu eesistuja eduaruanne esitatud.

Lähtume Vabariigi Valitsuse 16.11.2023 seisukohtadest Euroopa Liidu tollireformi algatuse kohta:

- Toetame Euroopa Liidu Tolliandmekeskuse loomist eeldades, et selle tulemusel vähenevad liikmesriikide tolliadministratsioonide kulud infosüsteemide arendusele ning paraneb tolliteenuse kvaliteet nii tolliadministratsioonide kui ettevõtjate jaoks.*

2. Muud teemad – finantsteenuste valdkonna õiguslike algatuste vaheseis s.h. regulatiivse koormuse vaatevinklist.

- Teave eesistujalt ja komisjonilt

Eesistuja ja komisjon annavad traditsiooniliselt lühikese ülevaate finantsteenuste valdkonna õiguslike ettepanekute edenemisest kaasõigusloomes.

3. Venemaa Ukraina vastase agressiooni majanduslik ja rahanduslik mõju

- Arvamuste vahetus

Komisjon annab ülevaate Ukraina rahandusolukorrast. Eelinfo põhjal on Ukraina rahastamisvajadused 2025. aastaks kaetud kuid (koostöös IMFiga) tuleb alustada 2026 rahastamisvajaduste hindamist.

Jätkuvalt on asjakohane lähtuda viimaste kuude ECOFIN kohtumiste jaoks ette valmistatud põhisõnumitest:

- Peame väga oluliseks kiiret edasiliikumist järgmiste sanktsioonidega (varilaevastik; energiakandjate ekspordi keelamine ja seniste keeldude laiendamine; finantsteenuste piiramine, s.h. krüptoväringutes).*
- Peale Venemaa keskpanga tõkestatud varadelt teenitud erakorraliste tulude kasutusele võtmist toetab Eesti järgmise sammuna selliste varade põhiosa kasutusele võtmist Ukraina kaitsevõime tugevdamiseks ja taastamise rahastamiseks.*

Lisame põhisõnumitesse:

- *Peame oluliseks agressori majanduse seisu süsteemset seiramist ja majandusanalüüsi ning sanktsioonide mõju hindamist.*

4. Konkurentsivõime ettevõtluskeskkonna parandamine Euroopas: Energiahindade langetamine Euroopas: Mis on strateegia?

- *Poliitiline arutelu*

Ülevaate koostamise ajaks ei ole eesistujalt arutelu aluseks olevat dokumenti esitatud.

5. Euroopa poolaasta 2025

a) Kevadpaketi tutvustus

- *Esitus komisjonilt*
- *Arvamuste vahetus*

b) Riigipõhiste soovitude kohta käiv horisontaalne dokument

- *Heakskiitmine*

a) Kevadpaketi ülevaade

Euroopa poolaasta 2025. aasta kevadpakett ([Spring Package](#)) annab liikmesriikidele soovitusel, mis aitavad tugevdada Euroopa majanduslikku vastupidavust ja konkurentsivõimet, pidades silmas strateegilisi eesmärgi nagu rohepööre, digiareng, kaitsevõime suurendamine ja õiglane üleminek. Pakett ühendab majanduspoliitika koordineerimise ning Euroopa majandusjuhtimise 2024 reformitud raamistikud üheks terviklikuks poliitikajuhiseks. Tegemist on esimese hinnanguga riikide edusammude kohta pärast 2024. a reformi.

Iga liikmesriik sai riigipõhised soovitusel, mis keskenduvad struktuurireformidele ja investeringutele. Soovitude eesmärk on toetada innovatsiooni, digipööret, roheüleminekut ning ärikeskkonna parandamist.

Soovitudes tuginetakse komisjoni poolt ette valmistatud konkurentsivõime kompassile (märts 2025), mis defineerib EL majanduse konkurentsivõime tõstmiseks viis prioriteetset valdkonda:

- a. innovatsioon ja digitaliseerimine
- b. dekarboniseerimine ja puhas tööstuspööre
- c. ülemäärase sõltuvuse vähendamine kolmandatest riikidest
- d. kaitsevõime ja turvalisus
- e. oskused, kvaliteetsed töökohad ja sotsiaalne õiglus

Kompass nimetab ka olulised horisontaalseid tegurid nimetatud eesmärkide saavutamiseks, nagu regulatiivsete takistuste vähendamine, ühtse turu võimaluste parem kasutamine, Euroopa hoiuste ja investeringute liidu kaudu rahastamise edendamine ning oskuste arendamine ja kvaliteetsete töökohtade loomine koos sotsiaalse õiglusprintsipi järgimisega. Samuti rõhutatakse poliitika paremat koordineerimist nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil.

Komisjon hindas liikmesriikide kesk-pikka eelarvepoliitikat keskendudes kulude kasvule võrreldes liikmesriikidele kehtestatud netokulude kasvu trajektooriga. Esmakordselt rakendatakse nn riikliku erandi klauslit, mis võimaldab suuremaid kaitsekulutusi eelarvedistsipliini ohverdamata.

Komisjon kutsub riike üles tugevdama kaitsevalmidust ja –kulutusi, kiirendama oma taaste- ja vastupidavuskavade elluviimist ja struktuurifondide rakendamist.

Eestile antavad riigipõhised soovitused:

1. Tugevdada kaitsevalmidust ja –kulutusi kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025 järeldustega, kasutada maksimaalseid netokulutuste kasvumäärasid nagu on soovitatud nõukogu poolt 21. jaanuaril 2025. Tagada riigi kulutuste jätkusuutlik rahastamine arvestades eriti kaitse-, tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse vajadusi arvestades. Samas tuleb hoiduda inflatsioonisurve tekitamisest. Laiendada maksubaasi selliste maksude arvelt, mis vähem mõjutaks majanduskasvu.
2. Kiirendada ühtekuuluvusprogrammide rakendamist. Kasutada konkurentsivõime tõstmiseks maksimaalselt ära finantsinstrumente (InvestEU, STEP).
3. Keskenduda arendus- ja innovatsiooni investeeringutele, eriti rakendusühtlusele. Parandada ligipääsu rahastamisele, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ja ääremaade ettevõtete jaoks, eriti selleks et toetada investeeringuid innovatsiooni (näiteks rohe- ja digipöörde) ja soodustada institutsionaalsete investorite osalemist riskikapitali- ja aktsiaturul.
4. Parandada energiatõhusust uute rahastamisvõimaluste ja toetuste kaudu, et saavutada pikaajalise hoonete renoveerimisstrateegia eesmärgid. Vähendada põlevkivi osakaalu energiaportfellis investeerides taastuvenergia tootmisse ja salvestusvõimustesse. Suurendada energiapuhtust ühenduste piisava võimsuse loomisega. Tõsta ressursside kasutamise efektiivsust bioloogilise innovatsiooni kaudu. Suurendada vähem saastava transpordi osakaalu (raudteevõrgu elektrifitseerimine, autopargi uuendamine, ühistranspordisüsteemide integreerimine).
5. Tõsta tööjõu tootlikkust ümber- ja täiendõppe kaudu, vähendada õpingute poolelijätmist, parandada hariduse ja hilisema õppe ning tööturu vajaduste kooskõla. Erilist tähelepanu tuleb pöörata teaduse ja tehnoloogia, insenerialade ja matemaatika ette valmistamisele. Vaja on meetmeid mis aitaks luua teadmisi ja oskusi roheliseks üleminekuks. Paremini tuleb ligi tõmmata ja hoida talente.
6. Vähendada vaesuseriski eriti vanemaealiste, üheliikmelise leibkonna, puuetega inimeste hüvitiste piisavuse kaudu. Sama kehtib töötute kohta laiendades kindlustuskaitset (eriti neile, kes töötavad mittetraditsioonilises töösuhte vormis). Selle juures tuleb säilitada riigi rahanduse jätkusuutlikkus.

Mitmete soovitustega seotud tegevused on Eestis juba töös ning suuremad reformid ja algatused elluviimiseks kirjeldatud Eesti kesk-pikas eelarve- ja struktuurikavas (2024). Tegevuste edenemine on dokumenteeritud 2025 aprillis esitatud eelarve- ja struktuurikava eduaruandes.

Euroopa Komisjon leidis täiendava põhjaliku analüüsi tulemusena, et Eestis ei esine ülemäärast makromajanduslikku **tasakaalustamatust**. Komisjon pidas täiendavat põhjalikku analüüsivajalikuks, kuna viimaste aastate majanduslanguse tingimustes on halvenenud majanduse hinna- ja kulupõhine konkurentsivõime ning märkimisväärselt kasvanud kinnisvarahinnad.

Küpros ja Saksamaa klassifitseeriti ümber riikide hulka, millel makromajanduslikku tasakaalustamatust ei esine. Ungaris, Kreekas, Itaalias, Madalmaades, Slovakkias ja Rootsis on jätkuvalt makromajandusliku tasakaalustamatusega riigid. Rumeenias on selline tasakaalustamatus kõrge (suur riigieelarve ja maksebilansi jooksevkonto defitsiit).

b) Riigipõhiseid soovitusi käsitlev horisontaalne dokument

Nõukogu arutab riigipõhiste soovituste kokkuvõtvat dokumenti, mis heakskiitmisel esitatakse 26.06. ülemkogule. Dokumendi esimese eelnõu sisukokkuvõte on järgmine:

EL majandus keerulises ümbritsevas keskkonnas

Vaatamata üleilmsele kaubandus- ja julgeolekuolukorra ebastabiilsusele prognoositakse lähiaastateks ELi majanduse stabiilset kasvu. Seda toetavad tugev tööturg ja hinnatõusu aeglustumine, mis parandavad reaaltulusid ja suurendavad nõudlust. Peamised riskitegurid on geopoliitilised pinged ja kaubandushäired.

ELi pikaajalist kasvu piiravad jätkuvalt struktuursed takistused, nagu regulatiivne keerukus, halduskoormus, kvalifitseeritud tööjõu puudus, kõrged energiahinnad ja raskendatud juurdepääs rahastusele. Investeeringuid mõjutavad ka geopoliitilised pinged ja viivitused taristuprojektidega.

Liikmesriikide eelarvepuudujäägid ja võlatase püsivad kõrgel, kuid stabiliseeruvad. Venemaa agressioon Ukraina vastu on toonud vajaduse suurendada kaitsekulutusi. 16 liikmesriiki on taotlenud riigipõhise vabastusklausli aktiveerimist stabiilsuse- ja kasvupakti raames, et suurendada kaitsekulutusi säilitades samal ajal vastavuse ELi eelarvereeqlitega.

Eelarvepoliitika järelevalve

Euroopa poolaasta 2025 kevadpaketi järgi jõuab aasta tagasi uuendatud majandusjuhtimise raamistik oma esimese täistsükli makromajanduslikus järelevalves. See hõlmab põhjalikku hindamist liikmesriikide kulutuste kasvu soovitudele vastavuse ning reformide ja investeeringute kohta. Eraldi käsitletakse liikmesriike, mis on liigse eelarvepuudujäägi menetluse all.

Valitsussektori eelarvete pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamiseks on vajalikud poliitilised reformid. Mitmel liikmesriigil soovitatakse parandada pikaajalise hoolduse kulutõhusust ning tagada tervishoiu- ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja kättesaadavus.

Maksupoliitika all soovitatakse maksude lihtsustamist, erineva varapõhise tulu maksustamise ühtlustamist, maksudistsipliini parandamist, agressiivse maksuplaneerimise riskide vähendamist, maksusoodustuste piiramist ja maksubaasi laiendamist – sealhulgas korduvate kinnisvaramaksude suurendamist. Mõnele liikmesriigile soovitatakse vähendada madalapalgaliste maksukoormust ning kõrvaldada tööjõuturul maksupõhised tõkked, näiteks soodustada eakate tööturul püsimist.

Samuti rõhutatakse vajadust parandada avaliku sektori kulutuste tõhusust (näiteks kulutuste ülevaatuste kaudu) ning suurendada ja kiirendada avalikke investeeringuid.

EL majanduse konkurentsivõime

Konkurentsivõime tugevdamine on ELi majanduspoliitika keskne eesmärk.

Kõrged energiahinnad kujutavad endast suurt probleemi, eriti energiamahukale tööstusele. Riigipõhised soovitused rõhutavad rohepöörde olulisust – fossiilkütuste kasutamise vähendamist, taastuvenergia kasutuselevõttu, energiatõhususe parandamist ja energiajulgeoleku suurendamist. Lisaks soovitatakse kaotada järk-järgult fossiilkütuste subsidiumid, edendada säästlikku transporti ja ringmajandust.

Tööturg, oskused, sotsiaalsed aspektid

EL tööturg on jätkuvalt vastupidav, nõudlus oskuste järele on suur, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riskid püsivad stabiilsed. Selles kontekstis rõhutavad soovitused vajadust edendada Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist, et liikuda vastupidavamaks, konkurentsivõimelisemaks ja õiglasemaks ühiskonnaks. Riigipõhiste soovituste koostamisel arvestati sotsiaalse konvergenksi ka raamistiku järeltule, sealhulgas komisjoni 11.04.25 avaldatud teise etapi analüüsi ning tööhõive- ja sotsiaalkaitsekomiteede arutelusid mais.

Tööhõive määr ulatus 2024. aastal rekordilise 75,8 %-ni. 2030. aastaks seatud 78 % eesmärk on reaalne. Samas on tööjõupuudus endiselt mitmes sektoris (eriti tervishoius, pikaajalises hoolduses, ehituses, transpordis, IKTs ja insenerialadel) kõrge.

Soovitustes rõhutatakse vajadust kaasata tööturule rohkem alaesindatud rühmasid, et suurendada osalust, tootlikkust ja sotsiaalset lähenemist. Selleks soovitatakse tugevdada aktiivseid tööturupoliitikaid, täiustada maksude ja toetuste süsteeme töötamise soodustamiseks ning parandada koolitusvõimalusi.

Tööturupoliitikad peaksid tagama tasakaalu palgakasvu ja konkurentsivõime säilitamise vahel (arvestades samas elukalliduse tõusu). Osalemist tööturul aitaksid suurendada ka paremad töötingimused, töö kvaliteet ning investeeringud kvaliteetsesse alusharidusse ja lastehoidu. Paremini kasutada seaduslikku sisserännet.

Rõhutatakse inimkapitali arendamise vajadust, et saavutada 2030. aastaks vähemalt 60% täiskasvanutest osalemine koolitustel igal aastal (2022. aastal vaid 39,5%). Hariduse ja koolitus-süsteemide tugevdamine on oluline nii noortele kui ka täiskasvanutele, kes peavad kohanema muutuva tööturuga. Muret tekitavad põhioskuste ja digipädevuste langus, eriti vanemate, madala kvalifikatsiooniga ja tööturult eemal olevate inimeste seas. Soovitatakse elukestva õppe võimaluste laiendamist, oskuste paremat tunnustamist, õppekavade kohandamist tööturu vajadustele ning hariduse kvaliteedi tõstmist.

Kuna nõudlus tehniliste ja rohepöördega seotud oskuste järele kasvab, tuleks eelistada STEM-valdkonna (loodus-, täppis- ja tehnikateadused) õppimise edendamist, soolise tasakaalu parandamist hariduses ja tihedamat koostööd koolide ja tööandjate vahel.

Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste osakaalu vähendamisel on teatav kuid piiratud edasimineku – võrreldes 2019. aastaga on vaesusest välja toodud vaid 1,6 miljonit inimest, samas kui 2030. aastaks seatud eesmärk on 15 miljonit. Eriti suured probleemid püsivad laste, haavatavate rühmade ja teatud piirkondade puhul.

Liikmesriikidel soovitatakse parandada pensionide ja muude toetuste süsteeme ning laiendada juurdepääsu olulistele sotsiaalteenustele, sealhulgas tervishoiule, pikaajalisele hooldusele ja eluasemele. Demograafiliste muutuste tõttu tuleks liikuda ennetava ja kogukonnapõhise hoolduse suunas, kasutada digitehnoloogiaid. Samuti tuleb tegeleda tööjõupuuduse ja piirkondlike ebavõrdsustega teenuste kättesaadavuses.

Eluasemekulud on jätkuvalt suur koormus paljudele leibkondadele. Sotsiaalkorterite kättesaadavus ei ole piisav, mis hoiab kodutuse riski kõrgel. Eriti teravate probleemide lahendamiseks soovitatakse liikmesriikidel kombineerida struktuurireforme ja sihitud investeeringuid eluasemetesse.

Vabariigi Valitsuse seisukohad:

- *Nõustume liikmesriikidele esitatud riigipõhiste soovitusetega.*
- *Eestile antud soovitusete juures rõhutame, et Eesti suurendab märkimisväärselt kulutusi kaitsevõime tõstmiseks ning riik on langetanud riigieelarve tulusid toetavad maksupoliitilised otsused. Peame oluliseks, et kõik liikmesriigid suurendaksid kaitsevalmidust ja –kulutusi.*
- *Nõustume Euroopa Komisjoni riigieelarvete seireanalüüsi ning makromajandusliku tasakaalustamatuse ning ülemäärase eelarvepuudujäägi analüüsi tulemustega.*

6. Majandusjuhtimise raamistiku rakendamine

a) Keskpidak eelarve ja struktuurikavad: nõukogu soovitus

b) Nõukogu otsus ja soovitus ülemäärase eelarvepuudujäägi raames

- *Vastuvõtmine*

Nõukogu on kutsunud heaks kiitma Belgia ja Bulgaaria eelarve ja struktuurikavad ja Belgia ja Rumeenia tegevused ülemäärase eelarvepuudujäägi raames.

7. Nõukogu aruanne maksuküsimuste kohta

- *Heakskiitmine*

Läheb nõukogu aruteluta päevakorda.

8. Euroala laienemine

a) Euroopa Keskpanka ja komisjoni lähenemisaruanded

- *Arvamuste vahetus*

Komisjoni poolt koostatud Bulgaaria lähenemisaruandes 2025 on toodud järgmised järeldused eurosooniga liitumise kriteeriumide kohta:

Seadusandluse vastavus Bulgaaria seadusandlus, s.h. Bulgaaria Rahvuspanga (BNB) põhikiri, on üldiselt kooskõlas EL lepingu ja Euroopa Keskpangasüsteemi (ESCB) ning Euroopa Keskpanka (ECB) põhikirjaga.

- **Keskpanka sõltumatus:** BNB seaduses 2024. aastal tehtud muudatustega lahendati varasemad puudused seoses ametisse nimetamisega peaministri poolt tagades keskpanka tegevuse järjepidevuse.
- **Rahapoliitika kaudu valitsussektori rahastamise ja privilegeeritud juurdepääsu keeld:** BNB seaduses ei ole tuvastatud puudusi seoses rahapoliitika kaudu rahastamise keeluga (EL toimimise lepingu artikkel 123) ega privilegeeritud juurdepääsu keeluga (EL toimimise lepingu artikkel 124).
- **Integratsioon ESCBga:** Hinnati BNB integratsiooni ESCBga, et tagada selle eesmärkide ja ülesannete kooskõla ESCB eesmärkidega, nagu on sõnastatud EL toimimise lepingu artiklis 127.

Hinnastabiilsus - Bulgaaria inflatsioonimäär on püsinud stabiilsuskriteeriumi lähedal.

2025. aasta aprillis oli 12 kuu inflatsiooni võrdlusväärtus 2,8% (madalaima võrdlusväärtusega liikmesriigid Iirimaa, Soome ja Itaalia) ja Bulgaaria sama perioodi inflatsioon 2,7 %. Jätkusuutlikkuse nõue eeldab, et rahuldav inflatsioonitulemus tuleneb sisendkulude ja muude struktuurselt hinnamuutusi mõjutavate tegurite käitumisest, mitte ajutistest teguritest.

Riigi rahandus - see kriteerium nõuab valitsuse finantsseisundi jätkusuutlikkust ja seda, et liikmesriigi suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.

Valitsussektori eelarvepuudujääk 2024 oli 3,0 % SKPst (samas kui 2023 oli see näitaja 2,0%). Kasvu põhjustasid avaliku sektori palkade ja sotsiaalhüvitiste kasv, mida tulud täielikult ei katnud. Komisjoni 2025 kevadprognoosis oodatakse nii jooksva aasta kui 2026 jaoks 2,8 % puudujääki. Valitsussektori võlatase kasvas 22,9 % (2023) 24,1 % /2024). Prognoosis eeldatakse jätkuvat kasvu 25,1 % (2025) ja 27,1 % (2026). Komisjon on 2025 kevadel soovitanud Bulgaarial oma kavas kinni pidada netokulude maksimaalsest kasvumäärast, kasutades samal ajal riigikaitsekulude suurendamise

luba vastavalt NECile (*Net Expenditure Ceiling*). Valitsussektori investeringute suurenemist kaitsevõimesse peab komisjon asjakohaseks teguriks ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu hindamisel.

Vahetuskursi stabiilsus - Bulgaaria on täitnud vahetuskursi kriteeriumi.

Bulgaaria ühines vahetuskursi mehhanismiga (ERM2) 2020. aasta juulis ja on mehhanismis osalenud ligi neli aastat. Bulgaaria leev järgib keskkurssi 1,95583 euro suhtes standardse kõikumismarginaaliga $\pm 15\%$. Leev on hinnanguperioodi (20.05.2023 kuni 19.05.2025) jooksul püsinud ERM2 keskkursil ilma pingete või devalveerimise märkideta euro suhtes. Täiendavad näitajad nagu välisvaluutareservide areng ja lühiajalised intressimäärad lubavad järeldada, et investorite riskitaju Bulgaaria suhtes on püsinud soodne.

Pikaajaliste intressimäärade konvergens - Bulgaaria pikaajalised intressimäärad on püsinud konvergensikriteeriumi võrdlusväärtusest allpool.

2025. aasta aprillis oli võrdlusväärtus 5,1%, mis arvutati Iirimaa (2,8%), Soome (2,9%) ja Itaalia (3,7%) pikaajaliste intressimäärade keskmisena pluss 2 protsendipunkti. Bulgaaria võrreldava võlakirja 12 kuu libisev keskmine intressimäär oli 2025. aasta aprillis 3,9%, mis on 1,2 protsendipunkti võrra madalam võrdlusväärtusest.

Lisategurid - komisjoni aruanded võtavad arvesse ka majandusliku integratsiooni ja konvergenssi jätkusuutlikkuse seisukohalt olulisi lisategureid.

Integratsioon finantsturgudega: Bulgaaria pangandussektor on hästi integreeritud euroala finantssektorisse, eriti läbi kõrge välisosaluse kaudu. 2023. aastal oli välisomanduses olevate asutuste osakaal pankade koguvaredest 73%. Panganduse kontsentratsioon (möödetuna viie suurima krediidiastutuse turuosaga koguvaredest) on alates 2019. aastast oluliselt kasvanud ja ulatus 2023. aastal peaaegu 77%-ni, mis on 27 protsendipunkti kõrgem euroala 2023. aasta keskmisest.

Maksebilansi arengud: Maksebilansi stabiilsus on oluline näitaja majanduse välise vastupanuvõime kohta.

Tööjõu ühikukulud ja muud hinnaindeksid: Aruanded hindavad ka tööjõu ühikukulude ja muude hinnaindeksite arengut, et tagada konvergenssi jätkusuutlikkus ja majanduse konkurentsivõime euroalal.

Struktuuripoliitika ja reformid: Edaspidi on oluline keskenduda struktuuripoliitikale ja reformidele, mis suurendavad tootlikkust, sealhulgas tehnoloogilistele uuendustele, et jätkata jätkusuutlikku majanduslikku konvergenssi ilma pikaajalise hinnasurvet.

Aruandes rõhutatakse, et Bulgaaria edukas integreerimine euroalasse eeldab jätkuvat inflatsioonisurve hoolikat jälgimist, kus pikaajalised inflatsiooniväljavaated sõltuvad palkade kasvust kooskõlas tootlikkusega.

Euroopa Keskpanga lähenemisaruanne 2025

Lähenemisaruande kohaselt on Bulgaaria teinud märkimisväärseid edusamme euroalaga liitumise kriteeriumide täitmisel.

Peamised järeldused:

Õigusaktide vastavus: riiklikud õigusaktid, eriti Bulgaaria Rahvuspanga (BNB) seadus, on üldiselt kooskõlas ELi lepingu ja ESCB põhikirjaga. Kuigi varasemaid puudusi kesksete organite iseseisvuse

osas on kõrvaldatud, jääb alles mure pangandusjärelevalve nõukogu ametiaegade pikkuse ja varase lõpetamise sätete osas.

Hinna stabiilsus - inflatsioon on olnud volatiilne, kuid on viimasel ajal aeglustunud. Maksude tõus, administreeritud hindade kasv ja üldine majanduslik konvergens lubab eeldada hinnakasvu kiirenemist.

Riigi rahandus - riigivõlg ja eelarvepuudujääk jäävad Maastrichti kriteeriumidest madalamaks. Tähtis on tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus.

Vahetuskursi stabiilsus - BGN on ERM2-s ligi neli aastat püsinud ilma oluliste pingeteta, pidades kinni valuutakursi kriteeriumist.

Pikaajalised intressimäärad - pikaajalised intressimäärad on langenud ja jäävad võrdlusväärtusest allapoole, peegeldades investorite usaldust ja toetades konvergensikriteeriumi täitmist.

Lisategurid - oluline on jälgida turuintegratsiooni ja maksebilansi arengut. ECB rõhutab vajadust tugevdada Bulgaaria majanduslikku vastupanuvõimet, lahendada tootlikkuse väljakutseid ja säilitada hindade konkurentsivõime. Pangandussektor on stabiilne, kuid vajab pidevat järelevalvet.

Keskpank rõhutab oma 2025 lähenemisaruandes, et üldiselt on Bulgaaria teinud olulisi edusamme euroalaga liitumise suunas, kuid jätkuvalt on vaja tegeleda hinnastabiilsuse ja pikaajalise majandusliku konvergensiga seotud väljakutsetega.

b) Euroala liikmesriikide soovitus Bulgaaria euroalaga liitumise ettepaneku kohta

- *Vastuvõtmine*

Euroalasse kuuluvate nõukogu liikmete soovitusel öeldakse, et Bulgaaria on saavutanud õigusliku vastavuse ning konvergensikriteeriumid on kooskõlas euro kasutuselevõtu tingimustega. Lähenemisaruannetest lähtuvalt rõhutatakse soovitusel siiski, et Bulgaarias tuleb poliitikaid täielikult rakendada majanduse pikaajalise ja kestliku lähenemise saavutamiseks. Eraldi on ära märgitud hinnastabiilsus, usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ning taastekava rakendamine. Euroala liikmesriigid kutsuvad liitujat osalema Euroopa stabiilsusmehhanismis (ESM) ja majandus- ja rahandusliidu edasiarendamisel.

c) Nõukogu eesistuja kiri Euroopa Ülemkogule

- *Heakskiitmine*

Nõukogu kiidab heaks nõukogu eesistuja kirja ülemkogule euroala laienemise kohta.

Vabariigi Valitsuse seisukoht:

- *Toetame Bulgaaria liitumist euroalaga 1. jaanuaril 2026.*

9. Euroopa majanduse taastumine. Nõukogu rakendusotsused taaste- ja vastupidavusraha rakendamise kohta

- *Vastuvõtmine*

Võetakse vastu Hispaania, Itaalia, Horvaatia, Leedu, Sloveenia, Belgia, Küprose ja Malta uuendatud taastekavade otsused.